

29. 4. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nejvyšší soud: započtení není splněním dluhu

Dne 8. prosince 2021 rozhodl Nejvyšší soud rozsudkem sp. zn. 28 Cdo 2829/2021, kterým stvrdil svou předchozí rozhodovací praxi s ohledem na charakter započtení jakožto zvláštního druhu zániku závazku.

V posuzovaném případě se Nejvyšší soud zabýval posouzením, zda lze v případě zániku závazku splněním - vydáním bezdůvodného obohacení - analogicky aplikovat ustanovení o započtení a vice versa. V posuzovaném případě žalovaný užíval nemovitost, jež byla ve spoluvlastnictví s žalobci, nad rámec svého spoluvlastnického podílu, když si v nemovitosti zřídil penzion a restauraci a tím žalobcům znemožnil nemovitost užívat. Dle soudů tak žalovaný nabyl bezdůvodné obohacení a žalobcům tak přísluší náhrada za toto bezdůvodné obohacení. Soudy vypočetly výši bezdůvodného obohacení za pomoci znaleckého posudku jako poměrnou část obvyklého nájemného v daném místě a čase. Od této základní částky byla odečtena částka vzájemně započtené pohledávky žalovaného za žalobci. Žalovaný dále tvrdil, že žalobcům uhradil před podáním žaloby další částky; ty ale nebyly soudem od vypočtené částky odečteny, protože dle tvrzení soudu žalobce: „...svoji údajnou pohledávku řádně nezapočetl proti pohledávce žalobců.“ Jinými slovy soudy nižších stupňů požadovaly po žalovaném k plnění dluhu ještě další - kompenzační - úkon tak, aby pohledávka žalobců za žalovaným v plněné výši zanikla.

Nejvyšší soud v odůvodnění stávajícího rozsudku vychází předně z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. září 2018, sp. zn. 33 Cdo 4967/2017, který, taktéž v souladu s předešlou judikaturou, dovodil, že:

„Započtení je způsob současného zániku alespoň dvou vzájemných pohledávek zúčtováním (odpočtem), při němž dochází k oboustrannému uspokojení účastníků závazkového vztahu. Ve vztahu k pohledávce, proti které je započtení uplatněno (pasivně započítávaná pohledávka), jde o náhradní způsob uspokojení věřitele, který se obejde bez reálného poskytnutí předmětu plnění; namísto něj je poskytnuta hodnota spočívající ve zproštění vzájemného dluhu. Ve vztahu k pohledávce, která je k započtení použita (aktivně započítávaná pohledávka), představuje započtení faktické vymožení této pohledávky, a to bez souhlasu protistrany, případně i proti její vůli.“

Již tento závěr předvídá, že Nejvyšší soud nevnímá započtení jako klasické splnění, tj. vydání něčeho ke splnění závazku, ale charakterem v zásadě jako účetní operaci „bez reálného poskytnutí předmětu plnění“.

Daný závěr byl dále rozveden rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 7. října 2020, sp. zn. 23 Cdo 3273/2019, a to konkrétně s ohledem na bezdůvodné obohacení. Nejvyšší soud rozvádí, že:

„Ze shora uvedeného se podává, že pokud poškozený obdrží od obohaceného plnění, zaniká v tomto rozsahu jeho nárok vůči škůdci. Stejný závěr je nutno učinit i v případě, že k (částečnému) zániku závazku na vydání bezdůvodného obohacení dojde v důsledku započtení pohledávky poškozeného vůči obohacenému, neboť jak shora uvedeno, započtení představuje z hlediska věřitele hospodářsky srovnatelný způsob zániku závazku se splněním, neboť věřitelův nárok bývá uspokojen, jinými slovy započtení splnění nahrazuje. Oboustranné splnění vzájemných (započítatelných) pohledávek započtením odpadá.“

Rozsudek Nejvyššího soudu citovaný v úvodu tohoto článku výše uvedené závěry doplňuje a do

důsledku staví najisto, že v případě splnění nelze analogicky požadovat stejné podmínky, jako při započtení. V rozsudku sp. zn. 28 Cdo 2829/2021 tak Nejvyšší soud uzavírá, že:

„Splnění a započtení jsou tedy dva různé způsoby zániku závazku vyžadující naplnění odlišných skutečností a nelze je zaměňovat. Je-li obohaceným plněno ochuzenému na závazek (pohledávku) z bezdůvodného obohacení, zaniká v tomto rozsahu nárok ochuzeného na vydání bezdůvodného obohacení (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2020, sp. zn. 23 Cdo 3273/2019) a není třeba ze strany dlužníka (obohaceného) žádného dalšího projevu, jak je tomu v případě zániku závazku v důsledku započtení.“

Byla tak odmítnuta argumentace soudů nižších stupňů, že byla-li žalovaným před zahájením řízení uhrazena část dluhu, měl během řízení žalovaný učinit další (kompenzační) projev tak, aby mohly být vzájemně započteny pohledávky na vydání bezdůvodného obohacení. Do budoucna by tak mělo být dostatečně vyjasněné, že úhrada pohledávky z bezdůvodného obohacení nepotřebuje žádný další kompenzační projev, protože splnění není započtení.

Jaroslav Denemark

Weinhold Legal

Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333
Fax: +420 225 385 444
e-mail: wl@weinholdlegal.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Vyčlenění rodinných nemovitostí \(i v podobě podílu v bytovém družstvu\) do svěřenského fondu](#)
- [Sport versus EU - aktuální sportovní kauzy rozhodované Soudním dvorem EU](#)
- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)